

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

§. 5. Quænam sint Regulæ ad dignoscendam veritatem, & falsitatem propositionis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

junctivæ. Inde sequitur, quòd hæc propositio: *Petrus scribit*, modò in aliquo instanti scribat, semper vera sit, & si in nullo instanti scribat, semper sit falsa.

497. *Reflexio* I. Objectum hujus actûs: *Petrus scribit*, non tantùm est scriptio Petri, sed etiam tempus per verbum importatum. II. Idem actus nequit simul verus esse & falsus, respectu ejusdem objecti. Quia aliàs objectum verificativum simul esset, & non esset, quod implicat. III. Nec dantur actus nec veri, nec falsi; quia objectum verificativum necessariò vel est, vel non est, & nequit nec esse, nec non esse. IV. Propositiones, quas insolubiles vocant, impossibiles sunt, & implicatoriae, nisi in sensu accommodo accipiantur. E. G. *Fiam Philosophus, si Plato verum dixerit*; dicat deinde Plato: *Non fies Philosophus*. Hæc propositio erit implicatoria, nisi prima: *Fiam Philosophus, si Plato verum dixerit*, intelligatur cum exceptione sic: *Excepto eo, si præcipiat, ut non fiam philosophus*.

§. V.

Quenam sint Regulæ ad dignoscendam veritatem, & falsitatem propositionis?

498. Dico. Regula Prima generalis, & ab objecto desumpta est hæc: Ad veritatem propositionis qualiscunque requiritur, ut omnia dentur eo modo, ac tempore, ut propositio enuntiat. Ad falsitatem sufficit, si vel una pars non ita se habeat. Sic falsa est hæc: *Petrus diligen-*

ligenter studet, si vel sola diligentia desit. *Ratio est:*
Quia bonum ex integra causa, malum ex quolibet defectu.

499. *Secunda est:* Affirmativa propositio in materia necessaria semper vera est; quia identitatem prædicati cum subjecto, quæ necessario datur, affirmat. Econtrà propositio negativa in ejusmodi materia semper falsa est, ob rationem contrariam. In Materia autem impossibili propositio affirmativa semper falsa; negativa verò semper vera est; quia hæc identitatem prædicati cum subjecto negat, quæ in materia impossibili nunquam datur; illa verò eam affirmat. Denique in materia contingenti propositio affirmativa vera, aut falsa esse potest, quia identitas prædicati cum subjecto, quæ est contingens, affirmari potest, tunc quando non datur, vel quando datur, ac vicissim negari. Idem intellige de propositione negativa in materia contingenti.

500. *Tertia est:* Propositio in materia necessaria asserit realem subjecti cum prædicato identitatem, & ex conditione duntaxat subjecti existentiam. E. G. Sensus propositionis: *Homo est animal rationale*, est hic: *Quandocunque existit homo, est identificatus cum animali rationali*; Hinc propositio hæc vera foret, etsi nullus existeret homo. Idem dicendum est de propositione negativa in materia impossibili. *Si dicas:* Hæc propositio, *Deus est justus*; est in materia necessaria, & tamen affirmat existentiam subjecti; ergo hæc regula non tenet. R. D. *Conf.* Hæc regula non tenet in iis propositionibus, in
qui-

quibus subjectum est indifferens ad existendum N. in quibus subjectum indifferens ad existendum non est. C. Allegata regula de iis tantum subjectis procedit, quæ existere possunt, vel non existere. Ex his colliges, quod posita in objectione propositio non ideò subjecti existentiam affirmet, quod sit necessaria, sed quod subjectum necessario existat.

501. *Quarta est*: Affirmativa propositio *de secundo adjacente*, ut vera sit, requirit existentiam subjecti; si autem sit negativa, requirit ejus non existentiam. *Ratio est*: Quia existentia subjecti per affirmativam expressè affirmatur, per negativam verò negatur. Quodsi autem propositio sit affirmativa *de tertio adjacente*, & in materia contingenti, plerumque requiritur existentia subjecti, & prædicati pro eodem tempore per copulam importato, & identitas eorundem inter se secundum id, quod important in recto. *Ratio est*: Quia ejusmodi propositiones præfata omnia affirmant. E. G. Hæc propositio: *Petrus est Logicus*; sic resolvenda est: *Petrus existit, & aliquis Logicus existit, & Petrus est identificatus cum aliquo Logico*. Hæc & similes propositiones vel ex unius capitis defectu falsificari possunt; vel enim non existit subjectum, & dicuntur propositiones *de subjecto non supponente*; vel non existit prædicatum, & vocantur propositiones *de prædicato non supponente*; vel denique sunt defectuosæ ex defectu identitatis prædicatum inter & subjectum, quam tamen propositio affirmativa asserit. Hæc tamen

nolim intelligas de propositione universali affirmativâ; nam hæc in materiâ contingenti non affirmat existentiam subjecti secundum omnem suam latitudinem sumpti. e. g. Hæc propositio: *Omnis Philosophus studet*; non habet hunc sensum: *Omnis Philosophus possibilis defacto existit, & studet.* Hæc enim resolutio necessariò falsa foret, cum omnes Philosophi possibiles, utpote infiniti, nunquam dari possint. Igitur sic resolventa est ultima propositio: *Existit saltem unus, aut alter Philosophus, & ille, vel hi omnes, de facto existentes, student.* Quodsi nullus existeret Philosophus, propositio foret *de subjecto non supponente*, & esset falsa, quia supponeret aliquem statum subjecti, quem illud non habet. Dixi suprâ: *plerumque requiritur existentia subjecti.* Nam aliud accidit in propositionibus de prædicato intentionali, v. g. *Abraham est cognitus.* Item in propositione de copula distracta, vel ampliata, v. g. *Cicero est oratorum Princeps.* Item in propositionibus, in quibus negativum est prædicatum, vel præteritum, vel futurum, v. g. *Domus est destructa. Anti-Christus est nasciturus. Quadrans præterit.* Patet in his non requiri subjecti existentiam saltem realem, & physicam.

502. *Quinta est:* Propositio negativa in materia contingente *de 3tio adjacente* vera esse potest ob defectum existentiae unius, aut utriusque ex rectis, vel si inter prædicatum & subjectum non sit identitas. Sic hæc propositio: *Anti-Christus non est crudelis*, vera est præcisè ideò, quia non datur existentia subjecti; cujus
ratio

ratio est, quia disjunctivè resolvenda est sic:
Vel Anti-Christus non existit, vel non existit cru-
delitas, vel Anti-Christus non est subjectum cru-
delitatis. Ut autem propositio disjunctiva vera
 sit, sufficit, si vel unicum membrum ita se ha-
 beat, ut enuntiat propositio. Adde, quòd,
 si data propositio negativa falsa esset, ejus con-
 tradictoria, quæ hæc est: *Anti-Christus est cru-*
delis, foret vera; quod tamen dici nequit, cum
 sit de subjecto non supponente.

503. *Sexta est:* Propositio copulativa, ut ve-
 ra sit, omnes propositiones simplices, ex qui-
 bus componitur, veræ sint necesse est. Hinc
 propositio hæc: *Et Petrus, & Paulus, & reli-*
qui Philosophi student, falsa est, si vel solus Pe-
 trus Philosophus non studeat. *Ratio est,* quia
 ejusmodi propositio singularum propositionum
 simplicium objecta ita se habere implicite asserit.
 Adde, quòd, si præcedens propositio vel uni-
 co Philosopho non studente vera esset; simul
 vera esse posset ejus contradictoria, quæ est
 hæc: *Vel Petrus, vel Paulus, vel alius Philoso-*
phus non studet.

504. *Septima est:* Propositio disjunctiva ut
 vera sit, sufficit, si una propositio in ea conten-
 ta sit vera. Sic vera est hæc: *Vel Petrus legit,*
vel Paulus legit, si solus Petrus legat; nec ob-
 est ejus veritati, si uterque legat, nisi particu-
 lam *vel* exclusivè accipias, ita, ut involvat *tò*
Tantum, tunc enim utroque scribente falsa erit.

505. *Octava est:* Propositio conditionalis
 affirmativa vera est, si inter conditionem, &

conditionatum detur connexio, posito, quòd hæc existant, nec requiritur actualis eorum existentia. Sic vera est hæc propositio: Matth. II. *Si in Tyro, & Sydone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio, & cinere penitentiam egissent.* Adverte, hanc regulam intelligendam esse de conditionalibus propriè talibus: Nam conditionales disparatæ veræ sunt, si conditionatum positâ conditione existat, licet nulla detur inter conditionem & conditionatum connexio, aut dependentia. v.g. *Si Turca dormiet, pluet.*

506. *Nona est:* Ad veritatem causalis requiritur utriusque simplicis propositionis veritas, & insuper, ut una sit causa alterius, aut inter utriusque objectum infallibilis sit connexio. Ad ejus falsitatem autem sufficit, si vel unum horum deficiat. *Ratio est:* Quia causalis affirmativa hæc omnia affirmat, estque æquivalenter copulativa.

507. *Decima est:* Ad veritatem modalis non sufficit, ut prædicatum, quod affirmatur, subjecto insit, vel ut illud, quod negatur, à subjecto absit; sed insuper necessarium est, ut eodem modo insit, aut absit, quo inesse, aut abesse affirmatur vel negatur. Hinc propositio hæc: *Petrum currere est necesse*, etiam Petro currente falsa est, quia, licet dictum verum sit, modus tamen fallit. Toletus hic benè advertit, propositionem modalem veram ita esse veram, ut falsa esse non valeat; & falsam, ita esse falsam, ut non possit esse vera: Eoquòd objectum principa-

cipale modalis sit ipse modus, qui si dicto semel conveniat, non potest ei non convenire, nec potest non repugnare illi, si semel repugnet: igitur nulla modalis, quàm talis, in materia contingenti esse valet.

508. *Undecima est.* Ad veritatem exponibilium requiritur veritas exponentium. Hoc ut meliùs intelligas, adverte. 1. Quòd propositio *Exclusiva*, si affirmativa sit quoad signum, æquivalet copulativæ; hinc juxta copulativarum regulas supra positas dirigi debent. Si verò sit negativa quoad signum, æquivalet disjunctivæ, ejusque regulas sequitur. 2. Etiam propositio *exceptiva*, quoad veritatem sequitur regulas copulativarum, disjunctivarum, sicut exclusiva; Nam eodem ferè modo, ac Exclusiva, exponitur. 3. Ut *Reduplicativa* affirmativa vera sit, necesse est, ut terminus reduplicatus subjecto conveniat, ut prædicatum etiam sine reduplicatione de subjecto verificetur; aliàs negabitur propositionis suppositum: & denique ut terminus reduplicatus aliquo modo ratio sit, cur subjecto prædicatum conveniat. *Ratio est:* Quia hæc omnia ita se habere propositio reduplicativa affirmans enuntiat, exponiturque *copulativè*. Vid. n. 483. Si autem negativa sit, exponitur *disjunctivè*. Hinc veritas vel falsitas Reduplicativæ propositionis ex regulis copulativarum, vel disjunctivarum dignoscenda est.